

Χαιρετισμός του Μιχάλη Τρεμόπουλου, αντιπροέδρου του Κέντρου Πληροφόρησης «Αντιγόνη», στη 14^η Εθνική Στρογγυλή Τράπεζα με θέμα «Κράτος, Κοινωνία και ευάλωτες ομάδες σε αναζήτηση ισοτιμίας και προστασίας», στις 14.12.2015.

Η 14^η Στρογγυλή Τράπεζα της «Αντιγόνης», πραγματοποιείται κάτω από τη σκιά της όξυνσης του προσφυγικού ζητήματος όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά και σε πανευρωπαϊκό επίπεδο. Η Ευρώπη βρίσκεται αντιμέτωπη με αυτό που ονομάστηκε “η μεγαλύτερη προσφυγική κρίση από τον Β’ Παγκόσμιο Πόλεμο”. Οι εκτοπίσεις, λόγω πολέμου και διώξεων, έχουν φτάσει παγκόσμια σε φρικιαστικές διαστάσεις. Μόνο μέσα στο 2014 περίπου 13.9 εκατομμύρια άνθρωποι εκδιώχθηκαν από τα σπίτια τους. Ο αριθμός των προσφύγων που εισήλθαν στην Ευρώπη τον φετινό Ιούλιο ήταν τριπλάσιος από ότι την προηγούμενη χρονιά.

Το καλοκαίρι του 2015 η Ελλάδα βρέθηκε για δεύτερη φορά στην επικαιρότητα για μια ακόμη κρίση, όχι αμιγώς οικονομική, αλλά βαθιά ανθρωπιστική: μια άνευ προηγουμένου αύξηση των ροών στα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου κατέδειξε όχι μόνο τις αδυναμίες του ελληνικού συστήματος ασύλου και υποδοχής, αλλά και τα αδιέξοδα της ευρωπαϊκής μεταναστευτικής πολιτικής.

Αυτή τη στιγμή υπάρχουν ελάχιστα κέντρα υποδοχής και αναγνώρισης τα οποία διαχειρίζεται η Αστυνομία, στη Χίο, τη Λέσβο και τη Σάμο. Στα υπόλοιπα νησιά δεν υπάρχει τέτοια δυνατότητα και η υποδοχή γίνεται από τις αστυνομικές ή λιμενικές αρχές σε ανοιχτούς χώρους.

Δυστυχώς όμως το σύστημα καταγραφής και αναγνώρισης έχει γονατίσει υπό το βάρος των αυξημένων ροών, την έλλειψη προσωπικού και υποδομών αλλά και τις δυσκολίες συντονισμού μεταξύ των διαφόρων αρχών (αστυνομία ή λιμενικό, δημοτικές αρχές, αρμόδιες υπηρεσίες).

Στη συντριπτική τους πλειονότητα όσοι εισέρχονται παράνομα στην Ελλάδα δεν επιθυμούν να μείνουν στη χώρα μας. Είναι χαρακτηριστικό ότι από τους χιλιάδες που έφτασαν στην Ελλάδα το 2015, μέχρι τις 30 Ιουνίου μόνο το 8% είχε κάνει αίτηση ασύλου και από αυτούς μόνο οι μισοί (4%) ήταν Σύροι. Φτάνοντας όμως στην Ελλάδα παγιδεύονται, κυρίως λόγω του δυσλειτουργικού συστήματος ασύλου και των συμφωνιών του Δουβλίνου (Δουβλίνο III), που ορίζουν ότι όποιος εισέρχεται παράνομα σε χώρα μέλος της ΕΕ, η αίτηση ασύλου του θα εξεταστεί αποκλειστικά στη χώρα που εισήλθε πρώτα. Αν και το μέτρο έγινε για να αποφευχθούν πολλαπλές αιτήσεις σε διάφορες χώρες, στην ουσία οδήγησε χιλιάδες ανθρώπους να παγιρευτούν στη Νότια Ευρώπη καθώς οι πύλες εισόδου προς την ΕΕ περνάνε από εκεί.

Στην Ελλάδα, πάγιο αίτημα σχεδόν όλων των προσφύγων (και κυρίως των Σύρων) είναι να τους δοθούν ταξιδιωτικά έγγραφα ώστε να συνεχίσουν το ταξίδι τους σε χώρες της Βόρειας και Κεντρικής Ευρώπης όπου έχουν συγγενείς. Όμως τέτοια έγγραφα μπορούν να δοθούν μόνο αν οι πρόσφυγες κάνουν αίτηση ασύλου στην πρώτη χώρα υποδοχής, διαφορετικά παραβιάζονται οι όροι της Συνθήκης του Σένγκεν. Και πάλι όμως, τα ταξιδιωτικά αυτά έγγραφα επιτρέπουν παραμονή σε τρίτη χώρα όχι περισσότερο από 3 μήνες. Οι περισσότεροι όμως είτε δεν καταφέρνουν να ζητήσουν άσυλο στην Ελλάδα είτε δεν θέλουν γιατί οι καθυστερήσεις στην εξέταση των αιτήσεων είναι μεγάλες. Συχνά μέχρι να εξεταστεί η αίτηση ή να εξακριβωθεί η ταυτότητα, πολλοί άνθρωποι, με οικογένειες και παιδιά, είτε οδηγούνται σε κέντρα κράτησης όπου οι συνθήκες είναι άθλιες, είτε βρίσκονται άστεγοι σε πάρκα και σε πρόχειρους καταυλισμούς.

Η κυριότερη αφετηρία των προσφύγων που προσπαθούν απεγνωσμένα να φτάσουν στην Ευρώπη είναι η Συρία. Εκεί ο εμφύλιος πόλεμος που ξεκίνησε από την απόπειρα του καθεστώτος του Άσαντ να συντρίψει την εξέγερση που ξέσπασε το 2011 επιδεινώθηκε από την άνοδο του Ισλαμικού Κράτους.

Οι ευθύνες της Δύσης είναι ιστορικές, από τις Σταυροφορίες και την εποχή της αποικιοκρατίας μέχρι τις ένοπλες επεμβάσεις πατέρα και υιού Μπους, τους βομβαρδισμούς και τη διάλυση των δομών και του κοινωνικού ιστού, με στόχο πάντα την εκμετάλλευση των πλουτοπαραγωγικών πηγών της περιοχής.

Η αντιμετώπιση μόνον του συμπτώματος δεν επιλύει το πρόβλημα των προσφυγικών και μεταναστευτικών ροών, που θα συνεχίσει και θα ενταθεί ακόμη και με την επιδείνωση της κλιματικής αλλαγής και τους περιβαλλοντικούς πρόσφυγες προς τις πιο πλούσιες χώρες.

Είναι σαφές ότι πρέπει να ενισχυθούν οι μετριοπαθείς φωνές στον μουσουλμανικό κόσμο και να ενταθούν οι προσπάθειες αποκλεισμού των τζιχαντιστών και της μη συνεργασίας μαζί τους καμιάς χώρας.

Ταυτόχρονα, η οικονομική κρίση έχει αναδείξει την υποκρισία της δέσμευσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην αρχή της “ελεύθερης διακίνησης”. Η άλλη όψη της δημιουργίας μιας ενιαίας αγοράς εργασίας εντός των συνόρων της για τους πολίτες των χωρών μελών της Ε.Ε. είναι η δημιουργία της “Ευρώπης-Φρούριο” για τους πολίτες των τρίτων χωρών -που αστυνομείται από την Frontex και νομιμοποιείται από μια την ουσία ρατσιστική ρητορική.

Οι λύσεις που υπάρχουν για το προσφυγικό ζήτημα είναι δύο. Η μία είναι αυτή που προτείνουν και εφαρμόζουν οι κυρίαρχοι κύκλοι της ευρωπαϊκής ελίτ. Θα εισέρχονται μόνο ελάχιστοι υπό αυστηρή διαλογή –οι Σύροι έχουν εξάλλου πολύ καλό μορφωτικό επίπεδο και υψηλό βαθμό εργασιακής εξειδίκευσης, θα φέρουν καλά κέρδη στους εργοδότες τους, θα ενισχύσουν το ασφαλιστικό σύστημα των χωρών στις οποίες θα εγκατασταθούν, συμβάλλοντας θετικά και στο δημογραφικό ζήτημα της ολοένα και πιο γερασμένης Ευρώπης. Ο σεβασμός για την ανθρώπινη ζωή υποχωρεί μπροστά στα κλειστά σύνορα, στους φράχτες, στις επαναπροωθήσεις και στους πνιγμούς.

Η άλλη λύση είναι εκείνη που προτάσσει την αλληλεγγύη στους πρόσφυγες, άνοιγμα των χερσαίων συνόρων για να περάσουν στην Ευρώπη χωρίς να γίνονται αντικείμενο εκμετάλλευσης και χωρίς να πνίγονται σε μέρη όπως το Φαρμακονήσι και η Λαμπεντούζα. Η λύση αυτή προτάσσει τη φιλοξενία και το άσυλο.

Όσο οι αιτίες, υποκινούμενοι εμφύλιοι συχνά με την υποστήριξη των δυτικών χωρών, πόλεμοι, ακραία φτώχεια και καταστροφή του περιβάλλοντος, δεν αντιμετωπίζονται, οι μετακινήσεις των ανθρώπων δεν θα πάψουν ποτέ, και η Ευρωπαϊκή Ένωση θα δαπανά εκατομμύρια ευρώ για να αστυνομεύσει τα θαλάσσια σύνορα της και να κρατήσει τους απελπισμένους στην πίσω αυλή της: στον ευρωπαϊκό νότο.

Συγχωρήστε με που εστιάζω στο προσφυγικό-μεταναστευτικό ζήτημα αλλά στη Θεσσαλονίκη ο οικολογικός χώρος έχει εστιάσει σε αυτό προφέροντας μεγάλη και ουσιαστική βοήθεια την Ειδομένη. Εκεί που μετά την επιχείρηση-σκούπα της αστυνομίας, επισκέφτηκαν τα μέλη του Περιφερειακού Συμβουλίου Κ. Μακεδονίας και συνεδρίασαν στο Πολύκαστρο. Εκεί κατέθεσα μεταξύ άλλων και τις προτάσεις:

-Να υπάρξει μακρόπνοος σχεδιασμός που θα ενταχθεί σε έναν γενικότερο πανελλήνιο και πανευρωπαϊκό σχεδιασμό.

-Να αποζημιωθούν οι θιγόντες κάτοικοι, αγρότες της περιοχής Ειδομένης.

-Να χρησιμοποιηθούν οι υποδομές του Ξενοκράτη (αντίσκηνα, κρεβάτια εκστρατείας, κουβέρτες) για την προσωρινή ανακούφιση των ανθρώπων που βρίσκονται στην Ειδομένη.

-Να γίνουν χώροι φιλοξενίας σε διάφορα σημεία της Περιφέρειας και της χώρας, όχι του μεγέθους των 10.000 ανθρώπων αλλά των 500-1000, που θα μπορούσαν να απορροφηθούν στην οικονομία των περιοχών που θα επιλεγθούν (πχ σε περιοχές με αγροτικές καλλιέργειες, σε τουριστικές περιοχές κλπ).

- Να εξασφαλιστούν οι βασικές συνθήκες για διαμονή (στέγη, θέρμανση, ύδρευση, αποχέτευση, παροχή φαγητού αποκομιδή σκουπιδιών) πρώτες βοήθειες, ενημέρωση στους πρόσφυγες για τα δικαιώματά τους και τις επιλογές που έχουν στην ΕΕ, απασχόληση στα παιδιά και άμεση ψυχολογική και κοινωνική στήριξη σε όσους το χρειάζονται.

-Οι πρόσφυγες και οι μετανάστες να συμμετέχουν με αυτοοργάνωση στις υπηρεσίες που παρέχονται ακόμα και έναντι μικρής αμοιβής (σίτιση και διανομή φαγητού, αποκομιδή σκουπιδιών, καθαριότητα ενδυμάτων και κλινοσκευής, συμμετοχή στις εργασίες συντήρησης, επισκευής ή ακόμα και επέκτασης του χώρου φιλοξενίας).

Παράλληλα, βέβαια, πολλές άλλες ευάλωτες ομάδες στην Ελλάδα συνεχίζουν να υφίστανται διακρίσεις και ρατσιστική αντιμετώπιση. Η αντιμετώπιση της εξαθλίωσης και των κακών συνθηκών διαβίωσης των Ρομά δεν φαίνεται να αποτελεί προτεραιότητα του κράτους, πχ μέσα από στεγαστικά προγράμματα για τους άστεγους Ρομά, με κατοικίες ενταγμένες μέσα στον οικιστικό ιστό. Επίσης, πολλές φορές παραμένει κενό γράμμα η αναγκαία συμμόρφωση της Πολιτείας προς διεθνείς δεσμεύσεις της χώρας σχετικά με απαγόρευση μετεγκατάστασης ή έξωσης καταυλισμών Ρομά, αν δεν έχει προηγουμένως βρεθεί κατάλληλος νέος τόπος κατοικίας τους.

Τέλος, η συγκυρία ευνόησε τη θέσπιση συμφώνου συμβίωσης για τα ομόφυλα ζευγάρια, επτά χρόνια μετά την ψήφισή παρόμοιας ρύθμισης για τα ετερόφυλα ζευγάρια, ως ενός θετικού βήματος για την άρση των διακρίσεων λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού, καθώς είναι προφανές ότι η κατάρτισή του κρίθηκε νομικά επιβεβλημένη μετά την καταδίκη της Ελλάδας, προ δυο ετών, από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Φυσικά, και με το σχέδιο αυτό, η Ελλάδα παραμένει ουραγός μεταξύ παραδοσιακών δημοκρατιών, οι περισσότερες από τις οποίες έχουν πια νομοθετήσει γάμο ομόφυλων ζευγαριών και τεκνοθεσία από ζευγάρια που έχουν συνάψει γάμο ή σύμφωνο συμβίωσης. Αυτό οφείλεται σε αναστολές και της κοινωνίας αλλά και στελεχών της Εκκλησίας και των κομμάτων. Πάγια θέση μας είναι η ισότιμη πρόσβαση όλων των ανθρώπων, ανεξάρτητα από το φύλο τους, στον πολιτικό γάμο και στη δυνατότητα ανάληψης θεσμικά αναγνωρισμένου γονεϊκού ρόλου.

Πολλές πτυχές των παραπάνω θεμάτων θα αναλυθούν διεξοδικά απόψε στη Στρογγυλή μας Τράπεζα και στη συζήτηση που θα ακολουθήσει μετά από κάθε πάνελ.

Ευχαριστώ και καλή επιτυχία.